

Program prac Sekcji NAT 2023-2025

I. Kontekst

- W drugiej połowie kadencji, w latach 2023–2025, na prace Sekcji NAT nadal będą wpływały **liczne i wzajemnie powiązane globalne kryzysy**, z którymi się zmagamy – skutki pandemii COVID-19, kryzys klimatyczny i kryzys bioróżnorodności (wpływające również na systemy produkcji żywności), kryzys związany z kosztami utrzymania oraz skutki konfliktów w Ukrainie i w innych miejscach. W szczególności Sekcja NAT będzie musiała kontynuować refleksję nad następstwami wojny w Ukrainie w ramach różnych istotnych obszarów swoich prac.
- **Europejski sektor rolny i rolno-spożywczy** wykonał podczas pandemii ciężką pracę i udało mu się utrzymać stały poziom dostaw, który zaspokajał zapotrzebowanie społeczeństwa. Nawet w czasie tych miesięcy kryzysu energetycznego i zakłóceń dostaw wywołanych w dużej mierze inwazją na Ukrainę, sektor nadal sobie radzi. W drugiej połowie kadencji Komisja NAT musi kontynuować prace nad wzmocnieniem systemu rolno-spożywczego, uwzględniając wszystkie podmioty łańcucha rolno-spożywczego, tak aby mógł on nadal skutecznie reagować, umacniając swoją strategiczną rolę i zapewniając swoją trwałą konkurencyjność¹ w kontekście wielu kryzysów.
- **Sekcja NAT powinna wykorzystać dorobek** ostatnich kilku lat, utrzymać „czerwoną linię” i wspierać strategię długoterminowe oparte na Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celach dotyczących neutralności klimatycznej określonych w Europejskim Zielonym Ładzie.
- **Wybory do Parlamentu Europejskiego i rozpoczęcie nowej kadencji Komisji** w 2024 r. stworzą możliwość wyjścia poza odpowiadanie na wnioski o konsultację i przygotowania planów na przyszłość.
- **Sekcja NAT będzie w ramach swoich prac nadal rozwijać procesy i uporządkowane podejścia** z myślą o wywarciu większego wpływu na procesy kształtowania polityki, w bliskiej koordynacji z jej organami i strukturami (Centrum Monitorowania Rozwoju Zrównoważonego, stałej grupy analitycznej ds. zrównoważonych systemów żywnościowych i grupy ad hoc ds. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu, europejska platforma zainteresowanych stron

¹ „By po stronie podaży kompleksowa europejska polityka żywnościowa miała prawdziwe znaczenie dla europejskich konsumentów, żywność produkowana w sposób zrównoważony w UE musi być konkurencyjna. Oznacza to, że europejski sektor rolno-spożywczy musi być w stanie dostarczać żywność konsumentom po cenach zawierających dodatkowe koszty takich elementów jak zrównoważony charakter, dobrostan zwierząt, bezpieczeństwo żywności, odżywianie, a także godziwy dochód dla rolników, a zarazem utrzymać swą pozycję, tak by dla przeważającej większości konsumentów żywność ta była preferowanym wariantem”. Opinia „Wkład społeczeństwa obywatelskiego w rozwój kompleksowej polityki żywnościowej w UE”, punkt 5.8, [Dz.U. C129 z 11.4.2018, s. 18.](#)

gospodarki o obiegu zamkniętym) oraz ścisłej współpracy z pozostałymi sekcjami EKES-u/CCMI.

II. Zasady przekrojowe i metody pracy

- Zasadnicze znaczenie ma **wspieranie zorganizowanego udziału przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego** w opracowywaniu, wdrażaniu i monitorowaniu różnych działań politycznych. Sekcja NAT będzie w dalszym ciągu podtrzymywać i rozwijać propozycje i inicjatywy służące zwiększaniu partycypacji – w tym celu skonsoliduje istniejące inicjatywy (takie jak europejska platforma zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym i pakt na rzecz obszarów wiejskich) i będzie promować nowe (takie jak Europejska Rada ds. Polityki Żywnościowej i przestrzeń dla zaangażowania zainteresowanych stron we wdrażanie celów zrównoważonego rozwoju). Również niedostatecznie reprezentowane grupy (takie jak społeczności tubylcze) zostaną lepiej zaangażowane.
- **Zwiększenie zaangażowania młodzieży:** od kilku lat EKES pracuje nad tym, jak lepiej uwzględniać głos młodych ludzi w swoich pracach i w procesie decyzyjnym UE w sposób uporządkowany i konstruktywny. Sekcja NAT odgrywa w tych działaniach pionierską rolę i zobowiązuje się nadal wzmacniać głos młodych ludzi i organizacji młodzieżowych za pośrednictwem następujących projektów: [Młodzieżowe Okrągłe Stoły ds. Klimatu i Zrównoważonego Rozwoju](#), „[Młodzieżowy delegat na COP](#)” i [europejska platforma zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym](#).
- **Włączenie zrównoważonego rozwoju, obiegu zamkniętego, weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich i test wpływu polityki UE na młodzież do wszystkich priorytetowych celów sekcji:** wszystkie działania Sekcji NAT powinny przyczyniać się do realizacji celów zrównoważonego rozwoju, przy czym powiązanie z tymi celami powinno być uwypuklane, gdy tylko jest to możliwe. Aby gospodarka o obiegu zamkniętym przekształciła się w społeczeństwo ukierunkowane na obieg zamknięty, zasady funkcjonowania w obiegu zamkniętym powinny być również uwzględnione we wszystkich pracach Sekcji NAT dotyczących działań politycznych, na przykład w zakresie zrównoważonych systemów żywnościowych, różnorodności biologicznej i obszarów wiejskich. Sekcja NAT będzie pracowała nad oceną przewidywanego wpływu nowych inicjatyw ustawodawczych dotyczących obszarów wiejskich („weryfikacja wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich”²) przy zastosowaniu zasady nie pozostawiania nikogo w tyle oraz będzie podkreślać potencjał obszarów wiejskich w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju we wszystkich swoich opiniach. Sekcja NAT będzie również wspierać działania EKES-u na rzecz skutecznego wdrożenia [test wpływu polityki UE na młodzież](#) oraz [rezolucji w sprawie trwałych efektów Europejskiego Roku Młodzieży](#), w oparciu o wyniki mającego się ukazać badania

²

Zob. [unijna długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich](#) – na obszarach wiejskich żyje prawie 30 % ludności UE.

Zorganizowane zaangażowanie młodzieży w następstwie Europejskiego Roku Młodzieży 2022.

- **Wspieranie wiedzy, umiejętności i edukacji na temat zrównoważonego rozwoju skierowanych do całej ludności, od najmłodszych, w poszczególnych obszarach polityki.** W następstwie wcześniejszych prac Komisji NAT ważne jest ustanowienie krytycznego myślenia i wiedzy na temat celów zrównoważonego rozwoju – a w szczególności rolnictwa i zrównoważonej żywności – w szczególności dla młodych ludzi, a także zapewnienie forów dyskusyjnych (np. dotyczących rolnictwa, systemów żywnościowych, gospodarki o obiegu zamkniętym itp.) oraz podkreślenie możliwości zawodowych w tych sektorach.
- **Przyjęcie podejścia opartego na prawach podstawowych we wszystkich obszarach działań Sekcji NAT,** w tym na przykład na prawie do zrównoważonej i zdrowej żywności, zdrowego środowiska itp. jako integralnych części gospodarki dobrobytu.
- **Zastosowanie podejścia opartego na prognozach** w opiniach Sekcji NAT i różnych inicjatywach w celu zapewnienia, aby zalecenia Sekcji przyniosły korzyści w perspektywie długoterminowej i przyczyniły się do otwartej strategicznej autonomii i zrównoważonego rozwoju w UE, w szczególności w sektorze rolno-spożywczym.
- **Zapewnienie ścisłej współpracy z innymi sekcjami/organami EKES-u** we wszystkich obszarach polityki związanych z Sekcją NAT. Aby znaleźć systemowe rozwiązania dla złożonych wyzwań, które stoją przed nami, musimy przestać działać hermetycznie i wspólnie nad tym pracować.
- **Zwiększanie skuteczności działań podejmowanych w następstwie opinii i komunikatów** dzięki stosowaniu podejść strategicznych zwiększających wpływ.
- **Budowanie ducha pracy zespołowej między członkami Sekcji NAT i sekretariatem** poprzez współtworzenie i współprojektowanie: mamy różne role i możemy wykorzystać nasze indywidualne mocne strony do osiągnięcia lepszych rezultatów. Sekretariat może wspierać członków i zapewniać im odpowiednie narzędzia, aby mogli pełnić rolę konsultacyjną EKES-u, ale także relacjonować, co się dzieje w terenie.
- **Stosowanie się do własnych zaleceń – dawanie dobrego przykładu w kwestii zrównoważonych i inkluzywnych metod pracy** dzięki ciągłej współpracy z EMAS (odejście od plastiku, ograniczenie marnowania żywności, „miękką” mobilność, zrównoważony środowiskowo wybór dostawców, neutralność klimatyczna itp.), jak najlepszemu wykorzystaniu narzędzi cyfrowych, webinarów itp. oraz organizowaniu wydarzeń w bardziej włączający sposób (równowaga płci, uczestnictwo młodzieży, wychodzenie poza brukselską bańkę informacyjną dzięki włączaniu społeczności lokalnych, społeczności tubylczych itp.).

III. Cel nadrzędny

Celem nadrzędnym będzie wykorzystanie poprzednich prac i skupienie się na:

„Działaniu na rzecz zmian systemowych i gospodarki dobrobytu, które są konieczne do pomyślnego wdrożenia europejskiego zielonego i *społecznego* ładu oraz celów zrównoważonego rozwoju z myślą o przeprowadzeniu sprawiedliwej transformacji. Przyczyni się to, m.in., do uczynienia systemów rolno-spożywczych bardziej zrównoważonymi i sprawiedliwymi oraz do dobrobytu obszarów wiejskich, przy jednoczesnym poszanowaniu ograniczeń planety”.

W kontekście licznych kryzysów cele zrównoważonego rozwoju pozostają naszym drogowskazem jako jedyna uniwersalna wizja zapewnienia pokoju, dobrobytu społeczno-gospodarczego i zrównoważenia środowiskowego, którą mamy. Niewdrożenie zasad celów zrównoważonego rozwoju dotyczących włączenia społecznego, czystej energii, powszechnego dostępu do usług publicznych oraz odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji doprowadzi do jeszcze większej liczby kryzysów i rywalizacji geopolitycznej. Będzie to również szkodliwe dla przedsiębiorstw i przyszłej konkurencyjności.

Bardzo ważne jest, aby cele dotyczące neutralności klimatycznej i sprawiedliwej transformacji pozostały ważnym priorytetem poszczególnych instytucji również w nadchodzących latach. W każdym razie **rozwijanie społecznego wymiaru zielonej transformacji przy jednoczesnym poszanowaniu ograniczeń planety jest konieczne do utworzenia gospodarki dobrobytu, bardziej zrównoważonego i sprawiedliwego systemu rolno-spożywczego oraz lepszego zrównoważenia rozwoju obszarów wiejskich i miejskich.** Transformacja w kierunku zrównoważonego rozwoju będzie skuteczna tylko wtedy, gdy jej podstawą będzie szerokie poparcie, sprawiedliwa transformacja i aktywny udział wszystkich grup społecznych. Zważywszy na rosnącą liczbę organizacji społeczeństwa obywatelskiego i środowisk akademickich propagujących systemowe i transformacyjne podejście łączące dobrobyt społeczny i realny rozwój gospodarczy z poszanowaniem ograniczeń planety, trwające prace Sekcji NAT na rzecz gospodarki dobrobytu wykraczającej poza wzrost gospodarczy będą miały większe znaczenie niż kiedykolwiek.

IV. Priorytety polityki

1. W drugiej połowie kadencji Sekcja NAT będzie pracować nad **przyspieszeniem realizacji celów zrównoważonego rozwoju**, w ścisłej współpracy z CMRZ, nadal nawołując do opracowania nadrzędnej strategii UE w zakresie celów zrównoważonego rozwoju, proponując zaangażowanie organizacji społeczeństwa obywatelskiego w sposób bardziej ustrukturyzowany (EKES mógłby im zapewnić przestrzeń do organizowania konferencji) i propagując spójność działań politycznych. Sekcja NAT będzie nadal przygotowywać związane z tym opinie i opracowania w koordynacji z pozostałymi sekcjami EKES-u/CCMI, stosownie do potrzeb, brać udział w corocznym

Forum Politycznym Wysokiego Szczebla w Nowym Jorku. i współpracować z najważniejszymi zainteresowanymi stronami i sieciami, takimi jak SDSN i ESDN.

2. Centralnym elementem prac Sekcji NAT pozostaje **neutralność klimatyczna**, dotykając jednocześnie wielu innych aspektów najważniejszych celów EKES-u. Sekcja NAT będzie kontynuować prace grupy ad hoc ds. UNFCCC, prowadząc przygotowania do udziału w corocznych konferencjach ONZ w sprawie zmiany klimatu w ścisłej współpracy z DG ds. Działań w dziedzinie Klimatu i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, aby przyczynić się do osiągnięcia neutralności klimatycznej w UE do 2050 r.
3. **Gospodarka o obiegu zamkniętym** pozostanie priorytetem przekrojowym realizowanym w ścisłej współpracy z Sekcją INT oraz DG ds. Środowiska/DG ds. Badań Naukowych i Innowacji, a także z udziałem innych sekcji i CCMI, w stosownych przypadkach, w celu uwzględnienia szerokiego zakresu dokumentacji z prac legislacyjnych. We wdrażaniu nowego Planu działania dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym nadal będzie pomocna skuteczna działalność europejskiej platformy zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym, której przewodzi grupa koordynacyjna złożona z 24 organizacji społeczeństwa obywatelskiego, przyspieszając w ten sposób przekształcenie społeczeństwa w ukierunkowane na obieg zamknięty w Europie i poza nią. W kontekście tego obszaru priorytetowego Komisja NAT będzie również kontynuować i intensyfikować prace nad biogospodarką, łącząc żywność i rolnictwo z gospodarką o obiegu zamkniętym i uczestnicząc w Europejskim Forum Polityki Biogospodarczej.
4. **Wspieranie kompleksowej polityki żywnościowej – w kierunku bardziej zrównoważonej wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb)**
 - **Uczynienie systemów rolno-spożywczych bardziej zrównoważonymi i sprawiedliwymi** nadal będzie głównym celem Sekcji NAT, w szczególności w kontekście przyszłych ram zrównoważonych systemów żywnościowych. Ramy te będą stanowić podstawę zmian systemowych, których potrzebują wszystkie podmioty systemu żywnościowego. Będą one również ramami przyszłego zarządzania systemami żywnościowymi, które zdecydowanie powinno obejmować utworzenie Europejskiej Rady ds. Polityki Żywnościowej. Sekcja skupi się w szczególności na propagowaniu skutecznego i inkluzywnego zarządzania zrównoważonymi systemami żywnościowymi oraz na wspieraniu otwartej strategicznej autonomii na rzecz zrównoważonej żywności. EKES proponował już, aby wszystkie przyszłe umowy handlowe UE uwzględniały strategię Zielonego Ładu – strategię „Od pola do stołu” i strategię na rzecz bioróżnorodności – jako globalne standardy zrównoważonego rozwoju. UE jest liderem w obszarze zrównoważonego rozwoju i jakości żywności i powinna zapewnić, aby **normy**

zawarte w umowach handlowych miały faktycznie wzajemny charakter, w szczególności w odniesieniu do dobrobytu, zrównoważonego rozwoju, przejrzystości i identyfikowalności od pola do stołu. Jest to konieczne w coraz bardziej konkurencyjnym i otwartym kontekście globalnym. Ważne jest również przyjrzenie się stosunkom z krajami sąsiadującymi.

- **Bardziej zrównoważone i sprawiedliwe rolnictwo:** Sekcja NAT będzie nadal wspierać wdrażanie strategii „Od pola do stołu”, jak również zapewnianie unijnym rolnikom i pracownikom rolnym wsparcia i konkretnych narzędzi (np. poprzez politykę promocyjną, systemy jakości, oznaczanie pochodzenia, zakaz nieuczciwych praktyk handlowych, wspieranie lokalnych systemów produkcji i dystrybucji itp.), tworzenie alternatywnych źródeł dochodów na obszarach wiejskich (np. energia ze źródeł odnawialnych), wspieranie wymiany pokoleniowej, promowanie wcześniejszych prac dotyczących strategii na rzecz białka i przygotowanie z dużym wyprzedzeniem zaleceń dla nowej Komisji w związku z kolejnym przeglądem wspólnej polityki rolnej (WPR), a mianowicie za pomocą opinii z inicjatywy własnej.
 - WPR ma kluczowe znaczenie dla integracji europejskiej, ale wymaga dalszego usprawniania, aby zaspokajała potrzeby gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Dostosowany do przyszłych wyzwań system rolno-spożywczy powinien tworzyć warunki gwarantujące rentowność gospodarstw rolnych i przemysłu rolno-spożywczego, w szczególności rolnictwa rodzinnego oraz małych i średnich przedsiębiorstw.
 - Sekcja NAT będzie również wspierać przejrzystość w całym łańcuchu wprowadzania do obrotu. Zasady etykietowania jasne dla konsumentów, oznaczenia pochodzenia ChOG i ChNP oraz przeciwdziałanie procesom spekulacyjnym mającym wpływ na konsumentów i producentów pomogą uniknąć zakłóceń na rynku i szkód dla całego łańcucha.
- **Zrównoważone rybołówstwo (w tym akwakultura):** Sekcja NAT opracuje kompleksową wizję sprawiedliwej transformacji sektora obejmującą obniżanie emisyjności, ochronę różnorodności biologicznej, podkreślanie aspekty żywieniowe związanych ze zdrową dietą i zwiększanie możliwości na obszarach wiejskich. Realizację wizji będzie można następnie dostosować do specyfiki lokalnej i krajowej.

5. **Przywrócenie i zachowanie kapitału naturalnego – zdrowa planeta dla zdrowych ludzi**

- **Różnorodność biologiczna:** globalne ramy różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku stanowią historyczne osiągnięcie w walce z utratą różnorodności biologicznej. Aby chronić i odtwarzać naturalne ekosystemy, od których zależą ludzie i większość ich działalności gospodarczej (np. dotyczącej dużych mięsożerców), należy jednak zrobić znacznie więcej. W szczególności ludzie powinni przemyśleć swój stosunek do przyrody – potrzebna jest zmiana sposobu mówienia o tej kwestii. W ramach nowego mandatu Sekcja NAT zintensyfikuje wysiłki na rzecz chronienia różnorodności biologicznej

w sposób bardziej ustrukturyzowany i zwiększenia synergii między procesami w ramach Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu dotyczącymi klimatu i różnorodności biologicznej.

- **Ochrona środowiska (powietrza, wody, gleby):** Sekcja NAT będzie nadal włączać ochronę środowiska, a także systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta do wszystkich działań politycznych UE. Jest to bardzo ważne dla zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody, gleby i produktów konsumpcyjnych oraz ich usuwania. W szczególności Sekcja NAT włoży również wkład do bieżących prac EKES-u na rzecz stosowania bardziej strategicznego podejścia względem gospodarki wodnej za pośrednictwem unijnego niebieskiego ładu. Ochrona środowiska i gospodarka dobrobytu o obiegu zamkniętym i gospodarka dobrobytu zostaną mocniej powiązane ze zdrowiem obywateli.
- **Oparte na prawach podejście do człowieka i przyrody** – Prawo do zdrowego środowiska i wdrożenie, jak również stałe ulepszanie, dorobku prawnego UE w dziedzinie środowiska: ponieważ prawa człowieka i środowisko są ze sobą wzajemnie powiązane, pełne korzystanie z podstawowych praw człowieka, takich jak prawo do życia, zdrowia, żywności, wody i warunków sanitarnych oraz rozwoju, wymaga zdrowego i zrównoważonego środowiska. W tym kontekście najlepszym dalszym działaniem jest dążenie do tego, aby w Unii Europejskiej prawa w zakresie środowiska były faktycznie wdrażane i stale ulepszone. Sekcja NAT wykorzysta pracę z ostatnich lat do dalszego rozwijania opartego na prawach podejścia do człowieka i przyrody.

6. **Działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich/miejskich – realizacja całościowej strategii**

- **Dalsze wspieranie na szczeblu politycznym procesu realizacji paktu na rzecz obszarów wiejskich.** Elementem koniecznym do zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich/miejskich jest udział społeczeństwa: Europa powinna słuchać głosu wsi i społeczności wiejskich – w zakresie szerszym niż sektor rolnictwa. Konkretnie działania Sekcji NAT mogą obejmować na przykład: dalszy udział we współtworzeniu paktu na rzecz obszarów wiejskich i w organizacji odbywającej się co dwa lata konferencji poświęconej paktowi na rzecz obszarów wiejskich; działania członków EKES-u na szczeblu krajowym w celu zachęcania do podejmowania zobowiązań (na szczeblu lokalnym); wspieranie i wdrażanie paktu na rzecz obszarów wiejskich poprzez wewnętrzne posiedzenia sekcji/CCMI i centrów monitorowania, np. na temat mobilności na obszarach wiejskich, transformacji cyfrowej itp., lub poprzez organizację posiedzeń ad hoc; możliwe zorganizowanie konkursu o Nagrodę EKES-u dla Społeczeństwa Obywatelskiego lub wydarzenia „Twoja Europa – Twoje Zdanie!” na temat obszarów wiejskich.
- **Dalsze rozwijanie strategii holistycznej,** zwiększanie współpracy z innymi organami (stałą grupą analityczną) i sekcjami (np. ECO, SOC) z myślą o działaniu w ramach Komitetu w sposób bardziej ustrukturyzowany, a także współpracy z zewnętrznymi

zainteresowanymi stronami i innymi instytucjami (KR, Komisja Europejska, PE). Rozwój obszarów wiejskich i miejskich w Europie jest nierównomierny. Zasadnicze znaczenie ma kreowanie polityki, która zahamuje tę tendencję, zapewni wszędzie sprawiedliwe i zrównoważone przejście na gospodarkę dobrobytu i będzie sprzyjać przywróceniu równowagi demograficznej.

V. Sekcja NAT i jej organy – wspólna architektura

Kompetencje Sekcji NAT są następujące: zrównoważone systemy żywnościowe, rolnictwo, rybołówstwo, ochrona środowiska i różnorodność biologiczna, leśnictwo, rozwój obszarów wiejskich i miejskich, zrównoważony rozwój, polityka klimatyczna i działania w dziedzinie klimatu, gospodarka o obiegu zamkniętym – zgodnie z wykazem w decyzji Prezydium EKES-u w sprawie racjonalizacji struktur i organów roboczych Komitetu.

Do Sekcji NAT należą trzy inne organy: Centrum Monitorowania Rozwoju Zrównoważonego, stała grupa analityczna ds. zrównoważonych systemów żywnościowych i grupa ad hoc ds. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu. Ponadto Sekcje NAT i INT świadczą usługi sekretariatu wspólnej europejskiej platformy zainteresowanych stron gospodarki o obiegu zamkniętym EKES-u i Komisji Europejskiej. Aby zwiększyć synergię, zapewnić spójność i wywrzeć jak największy wpływ, prace tych organów będą powiązane z głównymi działaniami Sekcji NAT.

